

Bilaga 3 Statusklassificering – en översikt

Bedömning av ekologisk och kemisk status görs i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Nedan ges en kortfattad översikt över vilka kvalitetsfaktorer och parametrar/index som ligger till grund för statusklassificering.

Klassificering av ekologisk status

Havs- och vattenmyndighetens föreskrift omfattar ett antal kvalitetsfaktorer och underliggande parametrar/index som används vid klassificering av ekologisk status. Nedan ges en översikt över omfattningen för sjöar, vattendrag och kustvatten (Tabell 1-3). Sammanställningen redogör inte för hydromorfologiska kvalitetsfaktorer som klassificeras som en del av ekologisk status. Anledningen till att dessa kvalitetsfaktorer utelämnas är att de inte övervakas genom vattenkemiska/biologiska program utan genom GIS-analys, biotopkartering etc.

För sjöar omfattar föreskriften de biologiska kvalitetsfaktorerna växtplankton, makrofyter (vattenvegetation), kiselalger, bottenfauna och fisk (Tabell 1). Vattendrag omfattas av de biologiska kvalitetsfaktorerna kiselalger, bottenfauna och fisk (Tabell 2). För kustvatten baseras klassificeringen på växtplankton, bottenfauna och fastsittande vegetation (Tabell 3). Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer omfattar näringsämnen, syrgas, försurning och särskilda förorenande ämnen samt för sjöar och kustvatten även siktdjup.

Särskilda förorenande ämnen (SFÄ) är ämnen som släpps ut i betydande mängd och klassificeras under fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer. Med betydande mängd avses en sådan mängd att påverkan från aktuellt ämne kan hindra att biologiska kvalitetsfaktorer uppnår/upprätthåller god status. Till gruppen särskilda förorenande ämnen räknas exempelvis ammoniak, koppar, krom, zink, diflufenikan (bekämpningsmedel), bisfenol A (plaster, konservburkar) och diklofenak (läkemedelsrest).

Tabell 1. Sammanställning av kvalitetsfaktorer och parametrar/index som ingår vid klassificering av ekologisk status för sjöar enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Observera att hydromorfologiska kvalitetsfaktorer inte redovisas i översikten.

Ekologisk status	Kvalitetsfaktor		Parameter/index	
	Biologiska	Växtplankton	Totalbiomassa	Klorofyll a Planktonτροφισκτο index (PTI) Antal taxa
Makrofyter			Trofiindex (TMI)	
Kiselalger			Kiselalgsindex IPS Surhetsindex ACID	
Bottenfauna			Bottenfaunaindex ASPT Bottenfaunaindex BQI Bottenfaunaindex MILA	
Fisk		Fiskindex EQR8, AindexW5, EindexW3		
Fysikalisk-kemiska	Näringsämnen	Totalfosfor i sjöar		
	Siktdjup	Siktdjup i sjöar		
	Syrgas	Syrgashalt		
	Försurning	MAGIC-bibliotek		
	Särskilda förorenande ämnen	Ex ammoniak, arsenik, koppar, zink, krom, diflufenikan, bisfenol A, diklofenak		

Tabell 2. Sammanställning av kvalitetsfaktorer och parametrar/index som ingår vid klassificering av ekologisk status för vattendrag enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Observera att hydromorfologiska kvalitetsfaktorer inte redovisas i översikten.

Ekologisk status	Kvalitetsfaktor		Parameter/index
	Biologiska	Kiselalger	Kiselalgsindex IPS
Bottenfauna			Bottenfaunaindex ASPT Bottenfaunaindex DJ-index
Fisk		Fiskindex VIX, sidoindeX VIXsm, VIXh, VIXmorf	
Fys.-kemiska	Näringsämnen	Totalfosfor i vattendrag	
	Syrgas	Syrgashalt	
	Försurning	MAGIC-bibliotek	
	Särskilda förorenande ämnen	Ex ammoniak, arsenik, koppar, zink, krom, diflufenikan, bisfenol A, diklofenak	

Tabell 3. Sammanställning av kvalitetsfaktorer och parametrar/index som ingår vid klassificering av ekologisk status för kustvatten enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Observera att hydromorfologiska kvalitetsfaktorer inte redovisas i översikten.

Ekologisk status	Kvalitetsfaktor		Parameter/index	
	Biologiska	Växtplankton	Totalbiomassa	Klorofyll a
Makroalger och gömfröiga växter			Djuputbredning	
Bottenfauna		Bottenfaunaindex BQIm		
Fysikalisk-kemiska	Näringsämnen	Totalkväve	Totalfosfor Löst oorganiskt kväve Löst oorganiskt fosfor	
		Siktdjup		Siktdjup
		Syrebilans		Syrgasbrist
		Särskilda förorenande ämnen		Ex ammoniak, arsenik, koppar, zink, krom, diflufenikan, bisfenol A, diklofenak

Klassificering av kemisk status

Kemisk status klassificeras utifrån så kallade prioriterade ämnen. Dessa ämnen är utvalda för åtgärder då de utgör en risk för ytvattenmiljön och/eller finns uppmätta i ytvatten inom EU. Prioriterade ämnen har EU-gemensamma gränsvärden som motsvarar miljö kvalitetsnormen för kemisk status. Om miljö kvalitetsnormen överskrids uppnås inte god kemisk status i vattenförekomsten och åtgärder måste vidtas.

Till de prioriterade ämnena räknas exempelvis metaller som kadmium, bly, nickel och kvicksilver samt organiska miljöstörande ämnen så som antracen, fluoranten, polybromerade difenyletrar (PBDE), perfluorooktansulfat (PFOS) och tributyltenn (TBT). Kviksilver och PBDE överskrider generellt miljö kvalitetsnormerna i Sverige, detta till följd av långväga luftburen spridning och storskalig atmosfärisk deposition. Dessa ämnen omfattas därför av mindre stränga krav. De nuvarande halterna (december 2015) får dock inte öka, och lokala påverkanskällor som bidrar till sänkt status ska åtgärdas.